

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MÉGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: A nyelvek sokfélesége. (Kondoros György). — Keressük a baj forrását. (Szeberényi Lajos). — Nyílt levél. (Draskóczy Lajos). — A keresztény ember szabadságáról. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek. — Pályázat.

A nyelvek sokfélesége.

Özönvíz után az egész föld egy nyelvű és egy ajkú vala, mondja az írás. S ez nagy áldás volt az egész emberiségre: a föld lakói jólétnek örvendettek, nagy dolgokat vittek véghez s még nagyobbakra vállalkoztak.

Önhitségükben Babel városában oly magos tornyot szándékoztak építeni, a melynek teteje az eget érje. Nem Isten jóvoltából, de saját erejükből akartak az égbe jutni. Isten azonban megghiúsította ezen törekvésüket. Nem küldött rájuk vizözönt, mint Noe kortársaira; sem tüzesőt mint Sodoma és Gomorára; sem földrengést mint Jericho falai alá; sem hatalmas ellenséget, mint Jeruzsálem elpusztítására: hanem megzavarta nyelvüket, úgy hogy meg nem értették egymást. Az egyik vizet kért s követ hoztak neki; a másikkak gyantára volt szüksége s fát hoztak helyette. Ebből zavar, majd viszály keletkezett s vége teljes szakadás lett.

Úgy látszik, hogy az Istennek ezen büntetése nem volt kisebb. de sokkal nagyobb azoknál, a melyekkel azelőtt és azóta büntette a hálátlan emberiséget. A vizözön után újra száraz lón a föld; az elpusztult városok helyett mások, szebbek keletkeztek; a kivesszett emberiség helyét újabb nemzedék foglalta el: de a nyelvek sokfélesége, most is átka az emberiségnek. — A nemzetiségi káténak legelső parancsolata: szeressed anyanyelvedet, teljes szivedből s teljes elmédből; a második hasonló ehhez: gyűlöljed a más nyelven beszélőket teljes erődből. Nem is annyira azt nézik az emberek, ki mit mond, hanem azt, hogy minő nyelven mondja. Soknak kedvesebb az Isten káromlás anyanyelvükön, mint Isten dicsérete, ha azt nem saját nyelvükön hallják.

Hazánk a soknyelvű országok között talán a legelső helyre tehető Európában. S ha meghallgatjuk a történelem tanítását, itt is csak arról győződünk meg, hogy a nyelvek sokfélesége nem áldás, de Isten büntetése hazánkra is. Az ország fejlődése, oly csiga lépésben ment előre évszáza-

dokon keresztül, akár csak a bábeli torony építése a nyelvzavar után. — S most, hogy a haladás egy-más irányban gyorsított lépésben megindult, a zavar s visszavonás szintén nőni látszik. Nem tudjuk megérteni egymást. Az egyik a feléje nyújtott békejobbot durván löki vissza, — azon hiszemben, hogy az ellenséges szándokkal terjesztetik feléje; a másik a kövel, melyből a nemzet napszamosai az ország templomát építik; a szerényen munkálkodókat a fejbe dobja, mivel azt tartja, hogy börtönt építenek az ő számára. Valóságos bábeli állapotok.

Legszomorúbb az egészben az, hogy a nyelvkérdés átvitetett az egyházi térre is. Soknál itt is nem az a kérdés, mit mond az a pap ott a szószéken, hanem az a fő, minő nyelven mondja. Pedig ha valakinek úgy nekünk kellene hirdetni, hogy nem a nyelv a fő, hanem az Ige, — A nyelvek úgys mind elnémulnak: a paradicsom nyelve a héber már a zsidóktól is elhanyagoltatik; a római világnyelv a római katholicizmus minden erőlködése daczára már csak mint holt nyelv említettik. A mi egyházunkat tehát nem gáncs, hanem dicséret illeti azért, mivel hívei között nyelv szerinti megkülönböztetést tenni nem kíván. A nemzetiségi káté második parancsolatát így formulázza: szeressed a más nyelven beszélőket is, mint tenmagadat. S azt, ki a más nyelven beszélők ellen gyűlöletet hirdet, legyen az pap vagy tanító, theologus vagy lyceista eltávolítja köréből. Meg vagyok róla győződve, hogy a pozsonyi tanári kart, ha a vádlottak nem tótok lettek volna, hanem magyarok vagy németek, hasonló üzelmekért, hasonló hazudozásért, csak úgy lakoltatta volna, csak úgy ítelt volna, mint a jelen esetben.

Az ítéletet igazságosnak tartom, s a politikai lapok egyházunk s annak iskolái ellen intézett támadásaira, bármely oldalról jőjenek azok, Urunk szavaival válaszolhatunk: Isten bocsássa meg nekik, mert nem tudják, mit cselekesznek.

Kondoros György,
ev. pap.

Keressük a baj forrását.

Motto: Valjon nem mindnyájunknak egy Atyánk vagyon-e? Avagy nem azon egy Isten teremtett-e minket? Miért csalja meg tehát kiki az ő felebarátját, hogy a mi atyáink kötelességeit megfertézték.

Malakiás 2, 10.

Rosz kertész az, aki midőn kertjének valamelyik fája rosz gyümölcsöt terem, akként segít a dolgon, hogy a gyümölcsöt még éretlen korában leszakítja. A gyümölcs nem oka annak, hogy olyan a milyen. Az ok a fának fájában, avagy a talajban rejlik. A fajt kell nemesíteni, a talajt kell javítani s a gyümölcs Isten kegyelméből bizonyára jobb leend.

E gondolatok jutottak eszembe, midőn a pozsonyi eseményeket olvastam, azok felett búsultam és vigasztalást kerestem. A dolog a megbeszélés tárgya volt a politikai lapokban, megbeszélés tárgya a testvérek között. Hátha csekély szavam a helyzet tisztázásához szintén hozzá járulhatna. Ez oka annak, hogy bár akaratlanul mégis kezembe veszem a nyilvánosság tollát.

Az igazságot keresem és ha tévedek, vedd azt úgy kedves olvasó, hogy a tévelyhez sohasem szándékom feltétlenül ragaszkodni, hanem örülök, ha az ellenkezőről meggyőződöm.

Mindennek meg van a maga oka foka, mondja a magyar közmondás. Bizonyos, hogy a pozsonyi dolgoknak is megvan az oka és forrása, amelyből azok szükségkép folynak és következnek. A baj forrása szerintem nem a pozsonyi nevelési rendszerben, sem Pozsony ethnographiai fekvésében rejlik, hanem általában a mai nevelési rendszerben és általános egyházi állapotainkban lelhető fel.

A nevelési rendszer főgymnásiumainkban majdnem kizárólag nemzetiségi. Vallás dolgában meglehetősen a közönyt tanáraink között; de nemzetiségi dolgokban nagy a tűz, nagy az egyetértés. Szép és erkölcsileg szükséges dolog az ifjúságot a haza szeretetében nevelni, szép és üdvös dolog az ifjúságot a magyar nemzet iránt való szeretetre nevelni; de ha ez a nevelés egyedüli elve, rajongó politikai jellemeket s nem keresztyén embereket nevelünk.

Hogy főiskoláinkon háttérben van a vallási nevelés, arról ha pártatlanul itél, mindenki meggyőződhetik. Protestáns intelligenciánk nagy része az ev. gymnáziumokból került ki; de ennek hatása alig lelhető fel. Tisztelet a kivételnek. És én megvagyok győződve, hogy az ev. papok egy része szintén nem volna hívó, ha pap nem volna. A theologiai akadémia nem kap kellően elkészített anyagot, sőt a matusos tanulóknak, midőn a theológiára lépnek kevesebb a vallási tőke és ismeret, mint midőn a gymnáziumba léptek a népiskolából.

A vallás legtöbb főiskolában utolsó dolog. Az ev. vallástanár előadja a vallást buzgóan; de amit ő épít, azt nyolczan elrontják. A templomba járás kötelező ugyan a tanulókra, de a tanár urakra nem. Nyolcz, kilencz hétben egyszer, midőn a sor reá kerül, elmegy egy-egy tanár rapportként a templomba, hogy a tanulókat ellenőrizze. De a figyelmes tanuló e tüneményből is látja, hogy amit az ev. vallástanár oly buzgón ajánl, a gyülekezetben való élénk részvevését, azt a többi talán tudósabb tanár nem tartja önmagára nézve szükségesnek,

A politikai meggyőződés élenkítésére sok az eszköz, melylyel hatnak; de a vallási tényező fő a nevelésben s arra súlyt nem fektetnek. Egy ev. főgymnáziumban mindég vasárnap délelőtt, az istentisztelet előtt tartotta a magyar önképző kör nem egyszer szenvedélyes gyűléseit. Ugyanazon főiskola egy kegyes tanárja vasárnap reggelként maga köré gyűjtötte a kisebb tanulókat, hogy őket Isten félelmében és szeretetében oktassa. E jó szokás rövid ideig állott fent; mert a politika vallását követő világnézet rosszalta e „pietistikus“ összejöveteleket. De a magyar önképző kör azután is vasárnap délelőtt tartotta összejöveteleit. Márczius 15-ike egy más főgymnáziumban szintén sokkal nagyobb ünnepélyességgel lett megünnepelve, mint a reformáció ünnepe. A 8 évi folyam alatt kivéve egyeseket soha nem érintetett előadás közben a keresztyénség ügye. Petőfi, Kossuth, Bem, Damjanich sokkal jobban vésődött nem egy ifjú lelkébe, mint az az üdvözítő, aki lelkünket megváltotta. A vallási közöny hat a tanulóra is s lassanként a szülei ház hite s az első évek tőkéje elvész s kezdi az érettebb tanuló a vallás dolgát elavúlnak, szükségtelennek tekinteni. A láncz, mely az ő embert a zsenge lélekben fogva tartotta, lepattan, és a test nincs többé elavult dogmákhoz és törvényekhez kötve — kezdődik a test evangéliuma.

De hát hogy lehetséges az, hogy a hazafiság hangsúlyozva lévén oly annyira felekezeti gymnáziumokban, mégis onnan kerülnek ki a nemzetiségileg túlzó irányok. Kimondom nyíltan: a hazafiasok oka a hazafiatlanságnak! A hazafiasok főiskoláinkban nem ápoltatik mint valláserkölcsei érzelmmel megszentessülő jellem, hanem mint politikai meggyőződés. A kettő között pedig nagy a különbség. Az első hazafias, mert a hazaszeretet a keresztyén lélek erénye s ő azzal nem tüntet, amint nem tüntet keresztyénségével. A másik hazafias, mivel magyar országban magyarnak kell lenni, és ideálja, lelke egyedüli forrása az a szó „tót, rácz, német nem ember.“ Ő köszöni Plátóval urának, hogy nem barbár, hanem görög. Ez a hazafiasok fősúlyát helyezi az üres frázisokban, pöffeszkedésben és gyanúsításokban és kémkedésben; mert minden ily hazafi már 14—15 éves korában oszlopa hazájának és nélküle elvész a haza, elvész a nemzet! És a tanárok közül nem egy, ahelyett hogy minden politikától óvna hallgatóit; mert a politika minden tanulás ellensége, nem egyszer odavetett szavaival még elősegíti azon excentrikus irányt. A főgymnázium egyik osztályában, ahol több t.-szentmártoni és n.-rócsei menekült tanuló volt, egy tanárom többször vicczelődött a tót faj fölött, melynek eledele kása és pohánka nem étel s melynek nyelve nyelvkitörést okoz. Az ily szellem épen az ellenkezőt idézi elő, ép úgy mint Julián apostatában a klasszikusok ócsárlása azok szeretetét idézte elő, úgy a tót tanulóban is fajának ócsárlása annak szeretetét gyűjtja meg.

Képzeld magadat, kedves olvasó, egy tót tanuló lelkébe. Elhagyott kis tót falujából feljő a gymnáziumba. — Nyelve törri a magyar szót, a többi tanuló, a mely már hazafias, neveti a jövevény tótot, gúnyolódik felette. — A szegény fiú észre veszi, hogy az iskolában van más is, a kit ép úgy gúnyolnak — hozzámegy, beszélnek egymással tótul; de nehogy a többiek gúnyolják — titkon. Azután jön a nemzetiség bevallása. A tanárbácsi ráparancsol

mindenkire, hogy magát magyarnak vallja be. — A tanuló megfelelkezik a kényszer hitvallásról, s midőn kérdik, hogy milyen nemzetiségű, remegve megmondja, hogy tót. Erre jön a pedellus és a szegény lélek az igazgató úr elé idéztetik, aki komolyan inti, hogy magát magyarnak vallja be. Az, aki eddig politikáról nem is álmodott, kezd arról gondolkodni és megvan a nemzetiségi tudat, mely, miután elzárva és üldözve van, mindinkább komorabbá lesz és rajongásban tör utat. Ime ez az egyoldalú hazafias irány gyümölcse.

Más fiúnak lelkülete meg más, ő megtagadja származását s önámításon alapúl egész ténye. — Ez a téritők öröme, szemevilága; mert egy lélek meg lett mentve a hazának. Szülei házában nem érzi magát többé otthon, a világ s a hazafiak tapsa pótolja a veszteséget.

A gymnázium ellentétei fel vannak vive az akademiára és az egyetemre, a gyűlölet tovább terjed s mindkét irányban kórkinövéseket terem. — Akik a hazának barátjai lehettek volna, azokat a haza barátai a haza elleneivé tették. Az erkölcsi keresztyén alap hiánya az egyik oldalon hazugokat terem, a másik oldalon pedig kémekeket. Bármint dicsőíthető is a pozsonyi hazafias theologusok buzgalma, én mégis sajnálom, hogy a pozsonyi rendőrség babérjait elvették. A testvér a testvérral mégis nagyon sajnós, ha a törvényszék elébe megy.

Az egész nevelési alap hibás, mivel túlságos a politikai és nem vallás erkölcsi hazafiasságot előmozdító tényező. A gymnáziumok vezetősége ne tanítsa a német és tót gyermekeket származásuk megvételére, hanem származásuk tiszteletben tartása mellett a magyar nemzet és haza szeretetére, Pozsonyi dolgok többé elő nem fordulnak. Szeretni fogja népét, nyelvét, a hazát s nemzetét és nyelvét mindenki. És szent lesz a béke.

E t. lap 44-ik számában említve volt, hogy mindenki művelheti nyelvét, aki akarja. Azonban az iskolai rendszernek oda kellene hatni, hogy az illető akarja is, különösen, aki a három nyelvű ág. hitv. evang. egyház szolgálatába akar lépni. E cikkírója a lelkészi pályára akarván lépni a gymnázium 5-ik osztályában, beiratkozott a kivételes tót nyelvre. Midőn társai, akikkel addig a legjobb egyetértésben élt, ezt megtudták, belépve először minden torok azt kiáltotta „pánszláv“. Hogy ily viszonyok között nehéz, a tót nyelvet művelni, az természetes! De legyen kimondva, hogy mindenki, aki a lelkészi vagy tanítói pályára lép és tót gyülekezetben kíván alkalmaztatni, köteles a tót órákat látogatni s az eredmény felül bizonyítványt mutatni. Ez talán nem lesz panszlavizmus, jogos és méltányos követelés — és ha látják a tanulók, hogy tótul tanulni nem szégyen, hanem kötelesség, nem fognak gúnyolódni.

Leghatásosabb gyógyszer minden nemzetiségi túlzás ellen az evangéliom. — Annak feltétlen szeretete minden pogány ethnicizmust ki fog zárni a szivekből. — Aziránt keltsen érdeklődést és szeretetet, ne csak a népiskola, hanem a gymnázium is. És akkor nem lesz kifelé gravitálás. Bár másrészt nagyon üdvös lenne, — ha minden lelkész keresztyén értelemben kifelé gravitálna, kifelé a sötét pogány mezőkre, hogy ott is az evangéliom fáklyája meggyújtassék, és úgy megalakúlna az első magyarhoni evang. missziói intézet. Az ifjúság érdeklődhetnék a Balkán iránt

is, nem a népek lázongása, hanem az evangéliom odavivése iránt s az volna az igaz felszabadítás. Annak a csekély szláv protesztantizmusnak hazája szeretete mellett volna egy szép hivatása fajrokonai között és elvinni oda is az evangéliom fáklyáját s meg lenne az első magyarhoni délszláv missziói egyesület. Sok előtt ez csak ábrándnak fog feltűnni, hát ha mégis szikra volna, mely alkalmas anyagot találna.

Politikai pártok kinövésükkel együtt hatalmasabb politikával ellensúlyozhatók — de le nem győzhetők. Az evangéliom ad csak tartós békét. Testvérek, egy atyának vagyunk gyermekei, egy haza fiai, értsük meg egymást. — Sokan vannak, kik mindkét párt túlzásaiba belefáradtak s lelkök békéjét nem lelik, mert a politika tűjével összetakolt evangéliom a hívet üresen hagyja. El a sivatagból az ígért földére annak a sok testvér között lévő első szülött testvérnak (Rom. 8, 29.) országát szeressük új hévvel, új erővel, s nem csak egyházunkra, de hazánkra is áldást hozunk.

Ne fertőztessük meg többé az atyák szövetségét, mely a béke és a testvéri szeretet szövetsége volt. Egyházunk sebei behedgednek s a meggyújtott fény nem lesz véka alá rejtve, hanem világítani fog mindeneknek. Ehhez azonban szükséges az, ami nehezebb a törvényben: az irgalmasság és hűség (Mat. 23, 23.).

Szeressük hazánkat és ennek szeretetében neveljük ifjúságunkat is; de mindenek felett adjuk nekik az élet útjára a drágagyöngyöt, az Úr szavát: keressétek mindenek előtt az Isten országát és az ő igazságát.

Szeberényi Lajos Zs.

Nyilt levél

Veres József paptársamhoz.

Kedves Barátom! — E becses lap ez évi 45-ik és 46-dik számaiban megjelent jegyzeteid, rám, felettébb fájdalomosan hatottak, mert én Achim Ádám esperest nagyra becsülöm, s az oly hibáknak, a miken saját tűzhelyünknel segíthetünk, nyilvánosságra való hozását, a közjóra felettébb károsnak tartom.

Achim esperesnek, országos képviselővé választatásod alkalmából irántad tanusított eljárásában, én nem látok sértőt, nem következetlenséget.

Achim esperes, a többek között, egy nagy igazság érvényesítésének hű bajnoka, annak, hogy a pap ne foglalkozék olyan dolgokkal, a melyek őt papi, lelképásztori teendőitől elvonják. — A pap fordítsa minden idejét papi tanulmányaira s hívei gondozására, egyháza vagyoni s lelki gyarapodására. Minden más foglalkozás a pap tökéletességének, hívei vallásos jólétének, egyháza anyagi és lelki gyarapodásának rovására esik.

E nagy igazság megcáfolhatatlan. Teljesülése oly erővel bír, hogy az ember által elérhető magasságra és jólétre emeli az egyházat s lelkészét.

Achim esperest, csupán ezen egyetlen egy törekvésért annyira becsülöm, hogy ha engem folyton üldözne is, nyilvánosan nem tudnám bántani, s nekem igen fáj, mikor őt nyilvánosan oly igen sérted, holott irántad való magaviselete is, e nagy igazság érvényesülése érdekében történt,

s ebből Achim esperes javára és magasztalására ki-magyarázható: ő akarta a „mementót“, de evangyéliomi lelkülete s irántad való szeretete nem engedte a meg-rovást; a jegyzőkönyvi pont létesülését.

Nem azért, hogy magamról szóljak, a mi mint cél igen unalmas, ügyetlen volna, s parányiságot még parányibbá tenné; hanem azért, hogy Achim esperes ide vonatkozó törekvése, ne úgy tűnjék fel, mintha az csak irányod-ban nyert volna kifejezést: mondom neked, hogy engem is megrovott a mért gazdálkodom s világi közügyekkel fog-lalkozom. Iránta való tisztelem és szeretetem ezért csak növekedett; én kértem őt, ne tiltson útam, sőt ellenke-zőleg buzdítson; előadván okaimat. S ha már a szólásban idáig mentem, elmondom azt is, hogy mihelyt egyházam oly helyzetbe jut, hogy engem táplálni képes lesz, s mi-helyt városom nem veszi igénybe szolgálataimat: azonnal kizárólagosan egyházamé leszek, minden tőlem telhető mun-kássággommal! — Addig is teljes erőmmel arra törekszem, hogy legalább az én utódom ne jusson az én sorsomra, — hanem tölthesse be ama nagy igazságot, a melynek Achim esperes oly hű bajnoka.

Engedd meg kérlek, hogy Achim esperesről még két dolgot mondjak:

Az egyik az, hogy az ő gondozása alatt egy nagy egyház, egy nagy esperesség s egy népes főiskola van, — ezek körül, a kimerülésig sikerrel fáradsz, s nemhogy jutalmat venne, de még inkább a sajátjából hoz áldozatokat. — Ilyen „primus inter pares“ ő, a kire mi csak gondokat és terheket rakunk, s mellette magunk megnyugodhatunk. No hát én nem vonom meg tőle tiszteletemet és szeretetemet, még akkor sem, ha egynémely kicsinyes dologról megfele-dekznék, vagy akár felőlem tévedésbe jönne s engem e miatt megróvna. No hát a kit mi „primussá“ teszünk, megrakjuk teherrel bajjal, nem adunk neki sem hatalmat, sem fényt, sem gazdagságot, sőt még az ő fillérei is fogynak miattunk, attól legalább lelkünket ne fordítsuk el s hű ragaszkodásunk s engedelmisségünk által nyujtsunk neki életető erőt! Segítsük őt, hogy ne legyen kénytelen elkeseredésében azt mondani: „én bekötöttem sebeiteket s ti megmártatok.“

A másik az, hogy én láttam az esperest, Achim espe-rest végig kövezeve, s ő annak, a ki azt vele cselekedte, kenyeret nyujtott! Hiszem, neked is szívből meg tud boc-sátani! Nem, nem! én az ilyen embert bántanám! Ha száz gyarlóság volna benne: nem!

Most már értheted, miért hatottak rám jegyzeteid oly fájdalmasan. — S még ha oly felfogással s oly hittel nem volnék is Achim esperes felől, még akkor is égetne a kín, hogy te — a kit én szeretek — Achim esperest bántod, holott épen nekünk papoknak nem szabad egymással czívó-dásban élnünk, s én azt óhajtanám, hogy a testvériesség erényeinek megőrzésében a magyar papok tündököljenek s az által is sziveket hódítsanak!

A mi most már azon hibákat illeti, a miket te ün-kénynek, részrehajlásnak, törvénytelenységnek nevezted s világgá szórtál, azok nekünk oly házi ügyeink, a miken itthon nagyon könnyű szerrel segíthetünk a nélkül, hogy bárkit is bántanánk és sértենék.

Nem helyes, a szennyest a világ elébe vinni, minden-ki mosassa ki otthon.

Téged az esperességi gyűlésen senki sem rovott meg,

sőt az esperességi gyűlés egyhangulag újra megválasztott körlelkésznek; a jegyzőkönyvből szerintem, ez maradt ki „a bizottságnak Veres körlelkészre vonatkozó megjegyzése tévedésen alapulván, jelentőségét elvesztette“, ezt utólagosan bele kell tenni.

A 19-dik pont hibás, meg kell kérni a jegyzőket, — hogy máskor jobban vigyázzanak.

Ha valamely alapszabály fogyatékos, ki kell javítani. Szóval, itthon kell minden bajt elintézni.

Ez alkalommal e tárgyban többet nem írok. És kér-lek, te se írd. A Jézus Krisztus szerelmére kérek: ne írd! Hanem vedd magad mellé azon paptársaidat, a kiket sze-retsz, a kikben bízol, s jőjjetek el énhozzám, vagy engem rendelj magadhoz s vonjatok engem kérdőre; ha minden betűmért be nem tudok számolni: ti magatok ítéltetek el; s azt hozzátok, ha akarjátok, nyilvánosságra.

A szarvasi esperességi gyűlés után ilynemű kéréssel járultam ifj. Jeszenszky Károly barátomhoz is, nem lettem meghallgatva; egy lépéssel tovább ment útján, merem állí-tani, hogy utatokon azt az ügyet tapossátok el, a melyet fel akartok emelni, s azt az ügyet emelitek fel, a melyet el akartok taposni! én arra kérek, ne tapossátok el sem-mit, építsétek azt, a minek létele, főnmaradásunk föltétele s el van hanyagolva; építeni azonban háborúság-csinálás-sal nem lehet, az építéshez a békeség múlhatatlanul szük-séges.

Jeszenszky barátomat szándékosan s meggondolva említettem itt meg. Ha már az megtörtént, megmondom azt is, hogy Károly írásos véleményt kívánt tőlem. Ilyent nem adtam, mert annak ő mint önérzetes, szép és erős jellemmel bíró ember semmi hasznát nem vehette volna; mert én pallér nem tudok lenni, irányadásra nem érzem magam sem feljogosítva, sem elbocsátva; hanem én csak arra kérek, hogy mielőtt cselekednétek, tanácskozzatok, s a mi üdvösben megállapodtok, azt valósítani igyekezzetek, csak az Istenért senkit ne bántatok, hanem csak építsetek. Szerintem, különösen az esperesség többségét nem szabad bántalmazni. Alkotmányos életben a többség dönt s meg kell előtte hajoini. A ki ezt tagadja, az oly kardot vesz kezébe, a melynek markolatja két élű: sújtani nem tud vele, hanem a saját kezét elvágja; s ez jól van így, mert ellenkező esetben az alkotmányos élet a fából csinált vas-karikák közé tartoznék. Az alkotmányos élet kívánja azt is, hogy a kinek a többséggel ellenkező nézete van, az azt ne hallgassa el, küzdjön mellette; de az ilynemű küzdés-nél minden lehelletnek — különösen az egyházi életben, az evangyéliom lelkéből kell származnia. A mi esperessé-günk többsége szerinted is nagyon jó, mert a szarvasi espe-rességi gyűlésen te is vele voltál s téged is mindenben támogatott.

Isten legyen veled! s mindnyájunkkal!

H.-M.-Vásárhelyen, 1885. nov. 16-án

szerető paptársad *Draskóczy Lajos.*

A keresztyén ember szabadságáról.

A Luther-társaság, mint az „Ev. Egyház és Iskola“ 40. számában olvasom, a legutóbbi egyetemes gyűlés alkal-mával megalakult. Reményem, hogy a megalakulást követi

a tevékeny irodalmi élet és munkásság. — De tudván azt, hogy az ily irodalmi vállalat nem abból él meg, micsoda reményeket helyeznek beléje, hanem abból, mit tesznek azok, kik a vállalat felvirágzását óhajtják: kötelességemnek tartom megemlékezni arról, hogy annak idejében én is megígértem, miszerint szerény erőmhez képest én is beállok napszámosnak és tesztek, — mennyi gyenge erőmből telik.

Úgy hiszem, irodalmi munkásságunk legelső sorban oda irányuljon, hogy protestáns népünknek népies olvasmányokkal szolgáljon, oly olvasmányokkal, melyek az érdekelje, mivelje, építse és Szentegyházunkért, — a Krisztus szent egyházáért lelkesítse és annak hű gyermekeivé nevelje. Így okoskodván eszemben jut, hogy tán nem ártana visszapillantánunk Lutherre, kinek neve alatt a zászlót kitűztük, és megemlékezni az ő röpiratairól, melyeket a nép közé kibocsátott, hogy azt felébreszszék és igazi keresztyén életre serkentsék. Szándékom azokból egyet-mást bemutatni a mi magyar protestáns népünknek, és úgy hiszem, érdekelni fogja, hogy mit és hogyan irt negyedfélszáz évvel ezelőtt az a kis wittenbergi doctor theologiae, kire mi ma is oly büszkék vagyunk s kinek nevét Rómában már századok óta kitartó keresztyéni buzgósággal átkozzák.

Kezdem az ismertetést Luthernek 1520-ban irt röpiratával, melyet a keresztyén ember szabadságáról irt s kezdem itt e lapok hasábjain. Az olvasó közönségtől fog függni, hogy kívánatosnak tartandja-e a folytatást vagy sem? —

És evvel hadd beszéljen Luther maga:

Hogy alaposan megismerjük, mi a keresztyén ember és mit értsünk azon szabadság alatt, melyet Krisztus neki megszerzett s melyről Pál apostol oly sokat ír, ezen két tételt akarom felállítani:

A keresztyén ember minden dolgoknak szabad ura és senkinek sincsen alávetve.

A keresztyén ember minden dolgoknak köteles szolgálja és alá van vetve mindenkinek.

Ezen két igazságot világosan fejezi ki Pál apostol a korinthusi 1. levél 12. fejezetében fejtegetvén, hogy: minden dolgokban szabad és mindenkinek szolgálja vagyok. — Ugyan így ír a római levél 13. fejezetében mondván: Senkinek semmivel ne tartozzatok, hanem hogy egymást szeresétek. A szeretet pedig szolgálja azt is aláveti magát annak, a kit szeret. Ily értelemben mondja a galatiai levél 4. fejezete: kibocsátá Isten az ő fiát, ki asszonytól lett, ki a törvény alá adta magát.

2. Hogy megértsük a szabadság- és szolgaságról felállított ezen két ellentétes tételt, arról kell megemlékezünk, hogy kétféle természete van a keresztyéu embernek: testi és lelki természete. — Lélek szerint nevezzük őt lelki, új, belső embernek; test és vér szerint pedig régi élet szerint való, külső embernek. — És ezen különbség miatt találunk felőle az írásban oly mondásokat, melyek ép oly ellentétesek, mint az imént felállított tétélek a szabadságról és szolgaságról.

3. Nézzük a belső, a lelki embert és kutassuk, vajjon mi kell ahhoz, hogy a keresztyén ember jámbor és szabad legyen: nyilvánvaló dolog, hogy nem találunk semmiféle külső dolgot, mely őt jámborrá vagy szabaddá tehetné. — Mit segít a lelken, hogy a test szabadon van, friss és

egészséges, eszik és iszik tetszése szerint? Viszont, mit árt az a léleknek, hogy a test fogva van, vagy beteg és törődött, vagy éheznek és szomjaznak? Sem egyik sem másik nem érinti a lelket, nem teszi azt szabaddá vagy tartja fogva, nem teszi azt jámborrá vagy gonoszszá.

4. Mindezekért semmit sem használ az a léleknek, ha a testre szent ruhát öltünk, mint azt a papok teszik, vagy ha a test templomokban vagy szent helyeken van. Nem használ az a léleknek, ha a test szent tárgyakkal foglalkozik, vagy testileg imádkozik, böjtöl, búcsút jár és annyi jó cselekedetet végez, a mennyi a test által csak elvégezhető. Egészen más az, mi a lelket jámborrá és szabaddá teszi. — Mert az imént említett cselekedeteket és dolgokat elvégezheti akármely képmutató és szenteskedő ember is.

Ellenben éppen nem árt az a léleknek, ha a test nem szent ruhát ölt, nem szent helyen tartózkodik, nem eszik, nem iszik, nem jár búcsút és nem imádkozik, vagy mit sem tesz azon cselekedetekből, melyeket az imént említett képmutatók végeznek.

B E L F Ő L D.

Templomszentelési százados évforduló Rochfalván. —

Az ochtina evang. ág. hitv. egyháznak leányegyháza Rochfalva október 25-én tartotta templomának száz éves emlékünnepét. Az ország azon vidékeinek egyikén fekszik ezen, alig félezer lelket számláló kicsi, de rendes és tiszta falucska, a melyeken a husziták által előkészített talajon a legelső evangyéliumi egyházak keletkeztek. Így Ochтина, Rochfalva, Nagy-Szlabos és Fekete-Lehota — Ochтинán és N.-Szlaboson a huszitáktól örökölt templomokkal — egy egyházzá alakulva 1545-ben már saját pappal s Ochтинán közös temetővel bírt s az ág. hitv. szerint dicsérte az Istent.

1610-ben a közös egyházból különvált a szellemileg és anyagilag megerősödött N.-Szlabos. — Reá egy évre, miután nem engedte meg határán át az idegen holttesteknek átszállítását az ochtina közös temetőbe, F.-Lehota is hozzá csatlakozott; nemsokára azonban szinte külön egyházzá fejlődött.

A három leány közül anyjához egyedül hű maradt Rochfalva, leány-egyház. Története, hitbuzgóságának hű tükre, melynek majdnem minden egyes éve újabb és újabb áldozatkészségének s hitbéli erejének élő tanubizonysága. Álljanak itt a nevezetesebbek: 1741-ben tanítót hívott magának, ki gyermekeit otthon, az e célra kibérelt házban vezette be az isteni és emberi tudományoknak első elemeibe. 1750. iskolát emelt, temetőt szerzett s abban imaházat épített, melyben nemsokára temetéseket, hanem a midőn az anyaegyházba való hitbuzgó vándorlása elé akadályok gördültek, Istentiszteletet is végzett. 1780-ban a falu közepén egy haranggal tornyot emelt, melyet 1783-ban órával is ellátott.

Ugyancsak az 1783-dik évben erejének szigorú megbirálása után lángbuzgalommal templomépítéshez is fogott a melyet 1785-ben Istennek szolgálatára fel is szentelt. Ezen nagy művének befejezése után sem szűnt meg egyháza javán s felvirágoztatásán fáradozni, s már három év múlva temetőjét kőfallal kerítette körül; 1789-ben pedig roskatag fa iskolája helyén újat emelt.

A mult század tevékenysége átszállott az új század fiaira is, s ez egyház élő tanúbizonysága annak, hogy mire képes a krisztusi lángoló szeretet egyháza iránt s vallásos buzgóság által áthatott híveknek kis serege is. Ennek vezetése alatt e kis leányegyház 1857-ben temploma mellé tornyot épített, 61-ben harangot szerzett, 62-ben templomát újonnan befedte, 69-ben orgonáját kiigazította, 72—73-ban iskolája számára kőépületet emelt, 83-ban tornyát javította s ez idén temploma száz éves fenállásának emlékére híveinek áldozatkészségéből szép templomi csillárt szerzett. Segítse a mindenható áldásos munkájának sikeres folytatásában.

Maga az ünnepély a most gyakrabban előforduló százados jubileumi ünnepélyek módjára hálás szívvel örvendő hívek nagy sokaságának áhitatos részvéte mellett folyt le. Buzgó ajakkal elrengett szent ének után az oltár elől a szomszéd n.-szlabosi ev. lelkész Becser Endre Ap. csel. VII. 33-ból vett: „Vesd le saruidat, mert a hely, melyen állasz, szent föld“ szent igék alapján a keresztyén egyház által képviselt vallási és erkölcsi eszményi állapot után való fáradhatlan törekvésre buzdította lelkesen hallgatóit; a szószékről pedig az egyház saját lelkésze Bartholomaeidesz Gyula Lukács II. 41—50 alapigékből az egyház rövid történetének előadása kapcsán a Krisztus nyomát követő ősök nemes példájának méltó követésére serkenti, a mai, a vallástalanságnak és anyagiasságnak mindig nagyobb és nagyobb tért engedő korban is híveit.

A hívek fellelkesített buzgó serege Pál apostol magasztos szavaival lépett ki Istennek dicsőségét hirdető szent hajlékának falai közül, hogy: „Sem magasság, sem mélység és semmi egyéb teremtett állat el nem szakaszthat minket az Istennek szerelmétől, mely vagyon a mi Urunk Jézus Krisztusban.“

Becser Endre.

Lelkeszi lak avatása Liptó-Vychodnán. Liptói espereségünkben, a magyarországi evang. egyház ezen Sionjáról az „Evang. Egyház és Iskola“ című egyházi lapban semmi életjel eddig nem adatott. Mintha nem is léteznénk; mintha ki lennénk zárva ama nagy családból, melynek „magyarországi protestáns egyház“ a neve. Pedig mily nagy kár háramlik abból, különösen mi reánk liptói evangélikusokra nézve! Magunk fosztjuk meg magunkat azon édes örömeztől, mely, bár eddig gyakran még félreismert, itt-ott még csak türt sőt üldözött, mind a mellett dicső és nagy jövőre hivatott evang. egyházhoz való tartozás élő tudatából ered. Egyházunk, a mely Krisztus Isten fia, egyháza, nem világi, de isteni intézmény, azon hű, édes anya, mely minden gyermekeit, tartozzanak bár azok akármely nemzetiséghez, országhoz vagy világrészhez, egyforma szeretettel s gyöngédséggel anyai kebléhez szorítja. Nekünk mindnyájunknak, de főképen nekünk evang. lelkészeknek minden kitelhető erőnkkel kellene ezen kitűnő, valódi evang. szellemmel áthatott, s evang. érdekeinket elősegítő lapot nem csak olvasás által, de különösen közreműködésünkkel szellemileg és anyagiilag istápolni. — Nyelvi kérdés, vagy egyéb más mellékes tekintet miatt ne idegenkedjünk e lap olvasásától. A kik ezen lapot szellemi munkáikkal s anyagi áldozataikkal eddig is segítették, vagy akik azt szerkesztik, bizonyára nem dicsvágyból vagy haszonlesésből, — de igenis azért teszik azt, hogy szeretett evang. egyházunkat ellenséges külbefolyásoktól és megtámadásoktól megvédjék,

neki a megérdemelt tekintélyt biztosítsák, s azt felvirágoztatásra emeljék. S ez mindnyájunknak főkötelessége! Sok nekünk az ellenségünk még most is. Azelőtt nyers erővel, most alattomos és csalárd, de annál veszélyesebb módon áskálódnak evang. egyházunk s ezzel együtt papi állásunk ellen. Nincs más fegyverünk, mint maga a nagy Isten, a ki őrt áll mi felettünk, — és köztünk való megtörhetlen összetartás és egyetértés. Az „Evang. Egyház és Iskola“ azt mondanám, azon út, melyen egyik lelkész a másikkal találkozik, vele mintegy személyes ismeretséget köt, bajait egyike a másika előtt el-elmondja s örömeit közli. Ily örömminket hadd legyen szabad nekem is evang. hittestvéreimmel s szeretett tisztársaimmal ez úton közölnöm.

Liptó-Vychodna a magas kárpátok alján, a szép Krivány alatt fekvő, 1350 evang. lelket számláló egyház. — Edzett, jóra való, nem épen gazdag, de hitbuzgó nép lakik itten. A templomot és a papját szereti és tiszteli. Midőn látta, hogy a fából, már közel 80 év előtt épült, de már roskadozó állapotban levő paplak további lakásul nem szolgálhat, elhatározta magát egy új, modern stílusban dolgozott terv szerinti lelkészlak építésére. Az összes építési költség 6920 frt. és 11 kr-ra, tehát nem épen csekély összegre volt előirányozva, mely pénzösszeget, — 400 frtot kivéve, — melyet buzgó s érdemdús egyházi felügyelője nagys. gömői Szent-Iványi József úr ezen célra nagylelkűen adományozott, és az 50 frtot, melyet az e. e. e. gyámintézettől kapott, — sajátjából áldozott. Elég az, de sok is a szegény néptől! Folyó év április 27-én a szükséges földkiemeléssel megkezdődött a munka. Hogy mily készséggel és kitartó szorgalommal végeztetett a fuvaros és a kézi munka, kitűnik leginkább abból, hogy a lelkészlak máris ugyanez év június 29-én, tehát két hónap alatt, nem csak tető alá hozott, de belől kivakoltatva, kimeszeltetve, kályhákkal és kéményekkel ellátva, Isten segedelmével, majdnem egészen felépített, úgy hogy rajtunk is beteljesedett a szent írásnak azon igéje: „ha az úr nem építi a házat, hiába fáradoznak, akik azt építik.“ Külseje a lelkészlaknak, mely tiszta téglából van építve, csinosnak, sőt szépnek, belső beosztása és berendezése czélszerűnek, s minden tekintetben praktikusnak mondható.

Ezen lelkészi lakavatási ünnepély folyó év okt. 11-én és pedig következő rend szerint tartatott meg. A szokásos vasárnapi, délelőtti istentisztelet bevégezése után, a közszeretet- s tisztelőben álló főesperesünk nagyt. Baltik Frigyes liptó-szt.-mikliói, a 85 évi hosszú életpálya terhe alatt meggöngnyedt s hófehérré megöszült nagyt. Krausz János liptó-hybbeli, — és alulirott mint házi lelkészek vezetése alatt a tömegesen összesereglett hívek a templomból harangzúgás, és azon valódi lutheránus, gyönyörű: „Všickní, jenž skladají“ egyh. ének hatalmas elzengése mellett a lelkész udvarára indultak. Itt az új ház előtt a főesperes-lelkész úr Maláchiás próféta II, 7. alapján — přibytek kůže je stán posla Božího. 1. On Boží umení v cirkví ostríha a) učením, b) životem. 2. Ú neho se na zákon Boží lid doptáva a) radou, b) pomoci — gyönyörű, mélyen átgondolt s szívre ható beszédet mondott. A be-rekesztő szép ima elmondása és az áldás megadása után az áhitatos hívek a „Nuž Bohu dekuje“ ének eléneklése után eloszlottak, a lelkész pedig családjával és vendégeivel együtt a már berendezett új lakásába bevonult.

Ez hát a mi örömrünk. Itt közlöm azt azokkal, a kik képesek örülni az örülökkel. — Más úton nem igen tehettem azt.

Ha felekezet nélküli iskolák bárhol is felállítatnak, azonnal tudtúl adatik az „urbi et orbi“. Templom vagy paplak, ha épül, azt köztudomásra hozni, nem szükséges, nem érdemes! Minek is! Minek különösen az evang. templom vagy a pap?!

De van azért fényes elégtételünk. Hányszor olvassuk a lapokban azon panaszt és alapos aggodalmat, hogy nem csak az alsó néprétegekben, de a művelt körökben is és főképen ezekben napról-napra jobban terjednek a lopások, csalások, rablások, és hogy a közerkölciség rohamosan sülyed! . . . És az nem is lehet máskép. Lehet iskolákat a világ minden zege-zugában állítani, de míg ezekből a keresztény erkölcs tanítása, és a keresztény vallásra, és csakis erre fektetett nevelés kiküszöböltetik, a tanítványok szívébe a Jézus tiszta tana iránti szeretet és tisztelet be nem oltatik, mind addig az olyan felekezet nélküli tanítványokban megadom, lehet okos, sőt nagytudományú embereket nevelni, de a sorsukkal megelégedett, jó keresztényeket és megbízható, szilárd jellemű honpolgárokat soha. — „Historia est magistra vitae“.

Prányi Otto,
evang. lelk.

K Ü L F Ö L D.

A Gusztáv-Adolf-egylet Eisenachban, 1885. szeptember 8—10. tartott 39-ik egyetemes gyűléséről.

(Folytatás.)

Csütörtökön, szeptember 10-én: „O heiliger Geist kehr' bei uns ein“ ének után, reggeli 8 és fél órakor nyílt meg a második nyilvános gyűlés. Kieser alelnök lélekemelő imája után:

Dr. Regula, bizottsági társai nevében jelentést ad be az 1883—84. évi számadás felülvizsgálatáról, mely szerint a próbák megejtése után, minden helyesnek találtott és a felmentvény kiadása s a pénztárosnak, Voerster lipcei könyvárúsnak, köszönet-nyilvánítása indítványoztatik. Minden megtörténik.

Előadta most már Eigenbrodt főhadbíró Darmstadtból, a hesszeni diaspora állapotát.

Hesszen jelenleg 936,000 lelket számlál, melyeknek kétharmada evangélikus, egyharmada katolikus. Felső-Hesszenben van legkevesebb katolikus, t. i. 19,000 kath. szemben 237,000 evangélikus; Starckenburg tartományban van 267,000 evang. és 115,000 kath., ellenben Rhein-Hesszenben van 134,000 kath. és 125,000 evang.

A területben létezik 17 diaspora gyülekezet, melyeknek száma azonban növekedni fog, mivelhogy a Rajna mentén, épenséggel Mainz, az egykori harcias Ketteler püspök széke körül, az evangélikus öntudat örvendetes módon nyilatkozik.

Mondhatná valaki, — hogy szám szerint mégis csak kicsiny a hesszeni diaspora, de ennek ellenében felhozhatjuk, hogy főegyletünknek már csak ezek is oly nagy gondot okoznak, hogy ezek miatt kénytelen a nem-hesszeni gyülekezetek segélyezésére kevesebbet fordítani. Ez pedig onnan ered, hogy:

1. a mi diaspora gyülekezeteink jelentékeny adósságokkal vannak terhelve. Mikor ezek keletkeztek, úgyszólván semmiök sem volt és telkeikhez, épületeikhez csak úgy voltak képesek jutni, hogy főegyletünk vállalt ezen adósságokért kezességet és e miatt az adóson segítendő évi 2500 márkát kell adósság-törlesztésére fordítani.

2. Nyolcz diaspora-egyháznak van csak lelkésze és a többieket a szomszéd lelkészeknek kell ellátniok. Több más között Dieburgnak, mely a más czélokra használt és istenitiszteletnek nem való községháza termét használja, a katolikusok által lenézve, méltó helyiségre van szüksége. A Mainz közelében fekvő Bodenheim pénzért sem vehet bérbe imatermet, miután a katolikusok eltiltvák ilyen helyiség kiadásától. Kell tehát ilyet építenie és a császár s a nagyherczeg e czélra egyenként ezer márkát adtak.

3. Főegyletünk nagy áldozatokat kénytelen hozni a végett is, hogy a diaspora-gyülekezetekben a felekezeti iskola fenttartható legyen. A szimultán-iskolák azok, melyektől ezen új gyülekezeteket minden áron óvni kell. Mert a túlnyomólag kath. községekben a tanító rendszerint katolikus és jóllehet a vallás tanítása evang. lelkészek és tanítók kezére van bízva, de a kath. papságtól függő katolikus tanító, a sok tanórában kath. szellemben hat az ifjú keblekre. Azért ezen kezdő-gyülekezetek magok is kérték a főegylettől a felekezeti iskola fentartását. E czélra évi 3885 márkát kell a főegyletnek adnia, de tesszük ezt azon meggyőződésben, hogy — a kié az ifjúság, azé a jövő.

Ezek képezik tehát a hesszeni diaspora bajait, melyek az egyetemes G.-A.-egylet figyelmére is méltók.

Elnök most kimondja, mi szolgáltatott ezen előadásra alkalmat. Az ugyanis, hogy a darmstadti főegylet panasza, miszerint különösen adósság folytán veszélyeztetett diaspora-gyülekezeteit az egyes főegyletek kellőleg nem veszik pártfogásuk alá. Ez okból kellett a helyzetet a nyilvánosság elé vezetni.

Mennyire méltó ily atyai gondoskodásnak utánzása hazai ev. szórványos gyülekezeteink megszilárdítása érdekében!

Következett most a napirendnek főtárgya: a közös szeretet műve, mely szerint a 3 kijelölt gyülekezet közül az egyik, szavazat útján, nyeri el a nagy szeretet-adományt.

E czélra, felhívás következtében, nyilvánosan lettek bejelentve az egyes főegyletek adományai, melyek a győző egyház részére 17,899, a két elbukó egyházra nézve 9591 márkát eredményeztek. Az egyetemes gyámintézet a maga száz frtjával nem épen dicséretesen tűnik fel a névsorban; 166 márka helyett legalább 400 márkát illenék adnia; — t. i. minden kerületi gy. i. részéről százat.

Bevett szokás szerint, szavazás előtt, következett a 3 jelölt részletes jellemzése és e munkát, írásba foglalva előterjesztette — mint központi megbízott — dr. Teutsch nagyszabeni ev. püspök.

A jeles munka felolvasása egy óráig tartott.

Ki volt tűzve Ciele Pózenben, Mittebexbach rajnai Bajorországban és Nippes rajnai Poroszországban.

Németország. — A rajnai tartománybaan a vasárnap munká ügyében egy felirat köröztetik aláírás végett, melyben a birodalmi gyűlés felkértek oly intéz-

kedések megtételére, melyek által — elnézve kikerülhetlen kivételektől — valamennyi boltok bezárása egész vasárnapra elrendeltetik.

A drezdai udvari templom római kath. szó-noka, Hoffmann káplán, augusztus 10-én leköszönt hivataláról és egyszersmind katolikus lelkészi tisztéről.

Oroszország. — A csár, II. Sándor császár 1865. márczius 19-én kelt azon titkos parancsát, melynélfogva a kelettengeri tartományokban kötött vegyes házasságoknál a gyermekek keresztelését és nevelését szabályozó reversalisok ne követel-teszenek, megszüntette. Jövőben tehát az ilyen házasságokból származó gyermekek kivétel nélkül orthodoxoknak tekintetnek és ezzel ki van mondva, hogy az evang. vallás ezen tartományokban ép úgy mint a többi hitfelekezetek csak türt vallás.

V E G Y E S E K.

— **Luthertársaság.** A Luthertársaság „igaz-gatótanácsa“ f. év december 2. és 3-án Budapestre elnökileg egybehivatott. A meghívó, mely minden tagnak külön-külön megküldetett, következőleg szól:

„A Luthertársaság „igazgatótanácsa“ folyó év „december hava másodikán és harmadikán „Budapesten az evang. gyülekezet deáktéri épüle-
tének kis termében gyűlést tart, melyre (a cím)
„tisztelettel meghívatik. A gyűlés kezdete az első
„nap reggeli 10 órakor.“ — Kelt L.-Patonán 1885.
„november 14-én. — „Az elnökség megbízásából.“

Bognár Endre, jegyző.

— „**Sirvirágok**“ című versfüzetemre a felhívásban e hó 20-kára tűzött előfizetési határidőt, 30-káig meghosszab-bitom. Együttal kérem azokat, kikhez felhívást menesztet-tem, amennyiben előfizetni szándékoznak, e határidőt meg-tartani sziveskedjenek. — Czegléd, 1885. november 16-án.
Török József, lelkész.

— A pesti magyar egyházban tartandó próbaszónok-latokra meghívott lelkész urak közül csak nt. Farbak y J ó z s e f ú r fogadta el a meghívást s f. évi december 6-án fog prédikálni.

— A **zurányi** gyülekezetben (Moson m.) a helyi gyám-intézet megalakult s elhatározták, hogy évenként a refor-máció emlékűnnepén házi gyűjtést rendeznek, mit ez évben meg is kezdtek s eredménye 28 frt. 10 kr., mely összegből 7 frt. tőkésítettett, 21 frt. 10 kr. pedig az esperesi hivatal-hoz beküldetett. — Az iskolás gyermekek 3—10 kr.-nyi adományaikkal járultak e célra, kiknek buzdításában a gyülekezet két derék tanítója Jánisch Gusztáv és Nitschinger Pál örömmel és sikerrel fáradoztak. — A Luther-társaság alaptőkéjéhez gyűjtetett 28 frt. 25 kr. Helyesen! Tegyük mindnyájan s folyton és a siker nemcsak az anyagiakban lesz jutalmazó, hanem a közérdek-lődés s közzellem emelésében maradandó.

— **Dr. Melczer Gyula**, acsai lelkésztársunk s a pest-megyei esperesség főjegyzője, f. hó 10-én tartotta 25 évi hivataloskodásának örömnünnepét, az iskolai ifjúságnak, a gyülekezet tagjainak s lelkésztársainak élénk részvéte mel-lett. — Ad multos annos.

— **Választások.** — A **bazini** német és tót testvérgyüle-kezetek egyhangulag **Szandtner Ágostot** választották meg közös felügyelőjökké. — Szép bizalom egy derék és buzgó

férfi iránt, a ki azt kétség kívül jövőben is az egyház ja-vára czélzó munkássága által igazolni fogja. — Vá l l e s K á r o l y, néhai acsai tanító helyébe, az eddigi segédtanító **Lipták János** lett egyhangulag rendessé megválasztva s hiva-talát november 1-jén el is foglalta.

— **Temes-buttyini** ág. hitv. evang. egyház föl segélésére legujabban nagytt. Kernúch Adolf, sándor-falvi evang. lelkész és Ondrejkovics József fehér-templomi állami tanító 3—3 forintot adományoztak. — Isten jutalmazza áldozatkészségüket!

— **Az ev. ref. egyház és az államsegély.** Az ev. refor-mált egyház ép most Budapesten tartott egytetemes convent-jének e napokban tartott ülésében — mint a napi lapokban olvassuk — elhatározottat, hogy következő felekezeti gym-náziumi számára fog államsegélyt kérni, és pedig: a buda-pesti gymnáziumnak egyszersmindenkorra 50,000 frt., a gyönkinek egyszersmindenkorra 3500 s évi 2000 frt., a halasinak egyszersmindenkorra 25,000 frt., a kecskemétinek évi 3,800 frt. és egyszersmindenkorra 5,000 frt., a kun-szent-miklósinak évi 3,200 frt, egyszersmindenkorra 6,000 frt., a nagykörösinek egy-szersmindenkorra 6000 frt., évi 3500 frt., a pápainak egyszersmindenkorra 98,000 frt., a miskolczinak egy-szersmindenkorra 50,000 frt., a nagyenyedinek egyszers-mindenkorra 30,000 frt., a székely-udvarhelyinek évi 4000 frt., egyszersmindenkorra 10,000 frt., a zilalinak egyszersmindenkorra 11,000 frt., évi 10,000 frt., a szász-városinak évi 10,000 frt., a szepti-szent-györgyi gymnáziumnak pedig ez évben 3000, és ha kiegészül az intézet nyolcosztályura, évi 7000 frt. segélyezést. — A csurgói s marosvásárhelyi ref. gymnázium is kért segélyt, de az előbbi még a conventi bizottsághoz utasít-tatott vissza, az utóbbi pedig kérvényének pótlására uta-sítottatott. A convent tehát ezuttal 316,500 forintot kér az államtól.

— **Halálozások:** Somorján, október-hó 28-án meghalt **Neubauer Károly**, az ottani egyháznak sok évi felügyelője, érdemekben gazdag oszlopembere. — A ki őt ismerte, az szerette és tisztelte is. Temetése, a városi és vidéki lakos-ság általános gyászának nyilvánulása volt. — Legyen em-léke áldott és adja meg neki Isten ama boldog nyugalmat, melyet az ő népének ígért. — **Báró Kaas Ede**, a farmosi leányegyház felügyelője, az ottani evang. iskola megalapí-tója Farmoson meghalt 74 éves korában. — **Fia Ivor** is-meretes, mint kiváló magyar publicista. — Temették: régi barátja **Láng Adolf** pestmegyei főesperes és **Frenyó András** szelei evang. lelkész. — Béke poraira!

P Á L Y Á Z A T.

Az **ó-verbázi** ág. hitv. evang. német tannyelvű iskola I. és II. osztályához okleveles tanító kerestetik, ki egy-szersmind köteles lesz az ismétlő iskolát vezetni.

Évi fizetése: 300 — háromszáz — frt az egyház pénz-tárából évnegyedenként utólag fizetve; lakás az iskola-épületben az ahhoz tartozó kert használásával és tiz ur-bariálhold élvezete — az adó a tanítót terheli — s végre a szokásos stola. — Az állomás azonnal elfoglalandó. — Pályázók folyó évi **november 28-ig** alólírotthoz fordul-janak.

Ó-Verbász (Bácsmegeye) 1885. nov. 8-án.

Roth Károly Tivadar,
evang. lelkész.